

ДО ЧИТАЧІВ

Друге число журналу „Studia Ukrainica Posnaniensia” за 2023 рік пропонує низку наукових текстів, які є логічним продовженням та розвитком раніше оприлюднених ідей та напрямів дослідження. Варто зазначити, що філологічна україністика досить міцно тримається традиції. Про це свідчать статті, присвячені практичній стилістиці й синтаксису, лінгвокультурології тощо. Проте з’являються й нові акценти, нав’язані реаліями російсько-української війни та дискурсу спротиву й боротьби, що активно формується в цей час – в українських чи закордонних публічних мас-медіа, в художній та документальній літературі. Усе це надихає дослідників, праці яких публікуємо в цьому числі журналу, звертатися до проблематики авто- і гетеростереотипів, мови пропаганди, автофікційної прози та под.

Лінгвістичний розділ журналу представляють шість статей. Галина Бачинська та Оксана Вербовацька характеризують у своїй статті урбанонімічний простір сучасного Тернополя. Дослідниці уважно вивчили й типологізували міську топоніміку, а також здійснили її розгляд у кількох практичних аспектах, показуючи, як топонімікон сучасного українського міста причетний до творення його культурного „обличчя”. Любов Завальська докладно проаналізувала мовно-риторичні особливості публічних промов українських президентів. Авторка стверджує, що через мовленнєві акти та мовні засоби репрезентації формується стратегія самопрезентації публічних політиків, а зіставлення промов різних президентів дозволяє їй проілюструвати різні способи та прийоми спілкування в публічному дискурсі. Наталія Кондратенко зосереджує увагу на етностереотипах, характерних для свідомості сучасних українців. Унаслідок практичного анкетування їй вдалося виявити цікаві тенденції трансформації стереотипних уявлень. Цього разу йдеться про стереотипи Німеччини й німців, присутні в мовленні українських громадян, які стали вигнанцями під час гарячої фази російсько-української війни. Студія Наталії Кондратенко тим більше варта уваги, що ґрунтується на цілком актуальному матеріалі й відображає не лише лінгвістичні, а й ментальні зміни у свідомості українців.

Темою дослідження Лукаша Малецького є „політика брехні” в контексті риторичних засобів. Автор розглядає два типи проникнення і впливу, які видаються цілком ефективними пропагандистськими тактиками, що, між

іншим, успішно маскують елементи брехні, викривлення та фальшування інформації. Тема, безумовно, цікава, а заявлений напрям дослідження потребує продовження та розвитку. Людмила Марчук застосовує комунікативно-прагматичний підхід у дослідженні експресивних засобів мови. Її студія присвячена питанням експресивного синтаксису, а матеріалом для дослідження послужив недавно виданий роман *Букова земля*, що належить перу сучасної української письменниці Марії Матіос. Літературні інспірації помітні також у наступній статті – авторства Олени Турчак. Дослідниця описує традиційну семантику кольорів, а також виділяє на її тлі авторську колористику видатного новеліста Григора Тютюнника, беручи за основу її репрезентацію в повісті *Климко*.

Розділ літературознавства становлять недавно надіслані до редакції статті авторства українських, американських та польських учених. Оригінальна, хоча призабута новелістика гуцула Василя Ткачука незмінно перебуває у центрі дослідницької уваги Анни Горнятко-Шумилович, яка присвятила цьому авторові численні статті в попередні роки. Цього разу піддано аналізу відображення в новелах Ткачука світу природи, зокрема небесних світил. Авторка простежує, як образи неба, сонця, місяця, зірок у творах цього самобутнього прозаїка поєднують і народно-фольклорну символіку, і авторську образну новизну. Мікроаналіз поезії із зосередженням уваги на окремих образних формулах, зокрема в аспекті їх „перекладності / неперекладності” представляють американські колеги Кевін Мітчелл Різ і Джон Райт, які у спілці з українською літературознавицею Антоніною Тимченко написали статтю про своєрідність авторського стилю відомого харківського поета воєнного покоління Ігоря Муратова (1912–1973). У статті докладно розглянуто один із найкращих ліричних віршів поета – *У сні*, на цьому прикладі показано оригінальність авторського творчого мислення. А от краківська дослідниця Аліція З. Новак звертається до культурної традиції доби бароко. Вона пропонує огляд мотивів епідемії та хвороби в київській літературі XVII ст. Як відомо, в давні часи загрози епідемії були фатальними, через те й у літературних пам’ятках нерідко присутні містичні елементи, характерні для цієї теми.

Автор статті „*Хвильовізм*” Миколи Хвильового: *літературна школа чи ідеологічне „збочення”* Альберт Новацький вкотре апелює до проблемного кола, пов’язаного з Розстріляним Відродженням 20–30-х рр. XX ст. Постає Миколи Хвильового незмінно перебуває в центрі уваги дослідників цього видатного явища в історії української літератури. Альберт Новацький ставить непросте (в суті, риторичне) питання про сутність літературного „бунту” Хвильового та пробує знайти об’єктивну відповідь на нього. Досвід російсько-української війни в естетичній рефлексії відомої письменниці Євгенії Кононенко став предметом студії Ярослава Поліщука. Як твердить автор, у романі *Той божевільний рік* (2023) письменниця поєднує різні підходи та стилі, вдається

до особливого письма, яке нагадує манеру її улюбленої Анні Ерно (Annie Ernaux) та дістала назву автофікшну (*autofiction*). Розділ замикає стаття Оксани Пухонської, в якій осмислено травматичну пам'ять Голодомору. Авторка не просто актуалізує відомі факти і оцінки, а розвиває тему, звертаючись до сучасних спроб інтерпретації трагічної події в історії України ХХ століття. Зокрема вона вводить у науковий обіг оцінку нового роману американської письменниці Ерін Літтекен (Erin Litteken) *Берегиня київських спогадів* (*The Memory Keeper of Kyiv*) і доводить, що цей твір цілком органічно вписується у проблематику травматичної пам'яті 1933 року.

Запропоновані в журналі наукові статті різнобічно репрезентують сферу інтересів сучасної філологічної україністики. Автори цих публікацій засвідчують орієнтацію на добру традицію філологічних студій, але водночас охоче вдаються до сучасних тем, оновлюють свій методологічний інструментарій, освоюють нові суспільні та культурні реалії в цей драматичний час війни, боротьби та незламності України. З огляду на це маємо надію, що нове число нашого журналу зацікавить багатьох читачів.

Ярослав Поліщук, Анна Горнятко-Шумилевич

